

بررسی ابهامات و چالش‌های الگوی پایه پیشرفت

و ارائه پیشنهادهاى مشخص برای ارتقای آن

وحید توسلی^۱

چکیده

پیرو فراخوان رهبر انقلاب اسلامی در پاییز سال ۱۳۹۷ جهت بررسی و ارتقای سند الگوی پایه پیشرفت اسلامی ایرانی و توجه دادن ایشان به کاوش‌ها و هماهنگی‌های نهادی بیشتر، به نظر می‌رسد تمرکز بر چالش‌ها و رفع ابهامات کنونی سند در روند گذار از دولت، جامعه تا تمدن اسلامی اولویت داشته باشد. در این راستا ضمن استناد به قانون اساسی به عنوان میثاق ملی و مبنای قانونی برای هماهنگی، از سه منظر هستی‌شناسی، شناخت‌شناسی و روش‌شناسی به ایرادات (معایب، نواقص و...) و ابهامات (رعایت مبانی، ارکان و انسجام مفهومی) الگوی پایه پرداخته می‌شود. در این مقاله هدف بررسی عمیق نسخه حاضر الگوی پایه و ارائه پیشنهادهاى مشخص برای ارتقای سند بوده که در مورد معایب با روش توصیفی و استدلال منطقی، پیشنهادهاى جایگزین ارائه و در مورد نواقص نیز با روش اکتشافی تدبیر تکمیلی پیشنهاد می‌گردد. در نهایت ابهامات و چالشهای نسخه حاضر با روش تحلیلی احصاء شده تا با مشارکت سایرین و جمع‌بندی آن در ارتقای سند مورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: ابهامات، چالش‌ها، الگوی پایه، پیشرفت، ارتقای سند

۱. مقدمه

الگوی پایه، چارچوب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و معرف سیر کلی تحولات مطلوب ایران در عرصه فکر، علم، معنویت و زندگی بسوی تمدن نوین اسلامی ایرانی در نیم‌قرن آینده است. این الگو شامل مبانی، آرمان‌ها، رسالت، افق و تدابیر است.

۱- کارشناس ارشد طراحی و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، ستاد تخصصی آبادانی و پیشرفت

هشتمین کنگرس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

مبانی، اهم پیش فرض‌های اسلامی، فلسفی و علمی جهان‌شمول معطوف به پیشرفت را ارائه می‌دهد. آرمان‌ها، ارزش‌های فرازمانی - فرامکانی و جهت‌بخش پیشرفت است. مبانی و آرمان‌ها وجه اسلامیت الگو را تضمین می‌کنند. رسالت، میثاق مشترک مردم و نظام جمهوری اسلامی ایران برای پیشرفت است. افق، آرمان‌های الگو را بر جامعه و زیست‌بوم ایران در نیم‌قرن آینده تصویر می‌کند و هدف‌های واقعی آحاد مردم، جامعه و حکومت ایران را در آن موعده معین می‌سازد. تدابیر، تصمیمات و اقدامات اساسی و بلندمدت برای حل مسائل مهم کشور و شکوفا ساختن قابلیت‌های ماندگار ملی به‌منظور رسیدن به افق است.

نمودار شماره (۱): سرفصل‌های تشکیل دهنده الگوی پایه

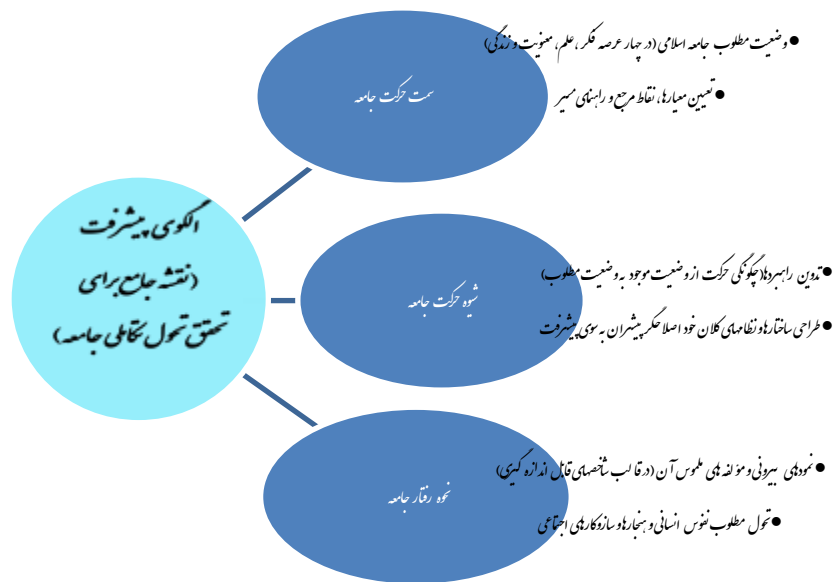
در حال حاضر بهترین و معتبرترین سند در ترسیم و تعیین وضعیت مطلوب جامعه معاصر، قانون اساسی خواهد بود. دلیل این مدعا از چند جهت قابل بحث است؛ یکی این که قانون اساسی در واقع بروز خواست انباشته تاریخی مردم است که طی سالیان متمادی استبداد و استعمار و به برکت انقلاب در قالب متن حقوق اساسی ملت ایران به منصفه ظهور رسید. دیگر این که متن با تلاش نخبگان، نمایندگان و مجتهدان دینی تنظیم و تولد یافت. در نهایت قانون اساسی به واسطه پشتوانه آرای عمومی و تنفیذ مقام ولایت جایگاه ممتاز و بی‌نظیری دارد و می‌تواند نقصان موجود الگوی پایه در تفصیل و تدقیق زمینه‌های پیشرفت اسلامی ایرانی در پیوند با جامعه را جبران نماید. اصول متعددی از قانون اساسی از جمله اصول ۳، ۵ تا ۱۱، ۲۱، ۲۹ تا ۳۱، ۴۳ تا ۵۰ می‌تواند به تعریف مناسب از پیشرفت یا حداقل زدودن ابهام از وضعیت مطلوب موردنظر جامعه دست یازد.

از آنجا که الگو یک نقشه جامع است، باید هدف و سمت حرکت، شیوه حرکت و نحوه رفتار جامعه را برای تحقق یافتن تحول تکاملی جامعه بیان کند لذا سند الگو محورهای زیر را در بر خواهد داشت:

هشتمین کنگره الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشبران ما، چالش‌ها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

- تبیین وضعیت مطلوب جامعه اسلامی در چهار عرصه فکر، علم، معنویت و زندگی به صورت جامع و تعریف نمودهای بیرونی و مؤلفه های ملموس آن در قالب شاخص‌های قابل اندازه‌گیری
- تعیین معیارها، نقاط مرجع و راهنمای مسیر در مقاطع دو ساله برای انجام پایش و ارزیابی پیشرفت
- تدوین راهبردها (چگونگی حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب)
- طراحی ساختارها و نظام‌های کلان خود اصلاحگر پیشبران به سوی پیشرفت

نمودار شماره (۲): محورهای الگوی پایه به عنوان نقشه جامع

پیرو فراخوان رهبر انقلاب اسلامی در تاریخ ۲۲ مهر ۱۳۹۷ جهت بررسی و ارتقای نسخه حاضر سند الگوی پایه پیشرفت، مطابق پیام اخیر ۷ دسته مرجع رسمی کشور مخاطب این فرمان قرار گرفته که هدف، مأموریت و اقدامات هر کدام برای هماهنگی و هم‌افزایی نهادی در جدول زیر نشان داده شده است:

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشبران، چالش‌ها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

جدول شماره (۱): عناوین ماموریت و اقدامات نهادها در قبال سند بر اساس فراخوان مقام معظم رهبری

ردیف	عنوان ماموریت و نوع اقدام	ساختار متکفل و مرجع مخاطب	هدف	اقدامات پسینی و تکمیلی
۱	ملاحظه سند و ارائه پیشنهادهای تکمیلی	مجمع تشخیص مصلحت نظام	حصول اطمینان از کفایت سند به عنوان چارچوب بالادستی سیاست‌های کلی	بازنگری سیاست‌های کلی نظام برای انطباق با الگو
۲	بررسی سند با نگاه ملی و پیشنهاد نکات ضروری	مجلس شورای اسلامی	ارتقای الگو بعنوان سند بالادستی قوانین برنامه‌ای کشور	تمهیدات لازم برای تهیه و تصویب طرح‌ها و لوایح برنامه‌ای در چارچوب نسخه نهایی
۳	بررسی سند از جهت قابلیت اجرا و تحول آفرینی و ارائه پیشنهادهای عملی	دولت	ارتقای سند با استفاده از ذخیره مدیریتی و کارشناسی دولت در مرکز و استانها	
۴	بررسی سند و ارائه پیشنهاد در حیطه وظایف خود	شورای عالی امنیت ملی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای عالی فضای مجازی	نسبت به نسخه الگو	
۵	بررسی عمیق سند و ارائه پیشنهادهای مشخص	دانشگاهها و حوزه‌های علمیه و صاحب‌نظران	برای ارتقای سند و مشارکت در ترسیم هدف و مسیر پیشرفت کشور	
۶	مشورت با مراجع مخاطب در بالا، تنظیم برنامه زمانی بررسی نسخه حاضر الگو از سوی آنها	مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	دریافت نظرات و پیشنهادها تکمیلی و بررسی و بهره‌برداری دقیق از آنها	ارائه نسخه‌ی ارتقاء یافته الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت برای تصویب و ابلاغ حداکثر ظرف دو سال آینده
۷	انتشار اخبار فعالیت‌های یاد شده	صدا و سیما و دستگاههای تبلیغی و اطلاع رسانی رسمی	بطوری که دستخوش مجادلات روزمره نگردد	

۲. بررسی اجمالی و کلی سند

با بررسی و ملاحظه چندباره سند می توان کلیات ابهامات و ایرادات را در سه دسته مطرح نمود: نکته اول در باب هستی شناسی و امام شناسی است که ضرورت تصریح به بعد زمانی (آغاز و انجام) الگو در دوران معاصر که همزمان با دوران غیبت انسان کامل و حرکت به سوی افق ظهور حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و جامعه مهدوی است. در سند حاضر تنها در بند ۳ تدابیر به انتظار اشاره گذار شده و توجه بایسته نگردیده است. نکته دوم در رابطه با شناخت شناسی الگوی پایه پیشرفت این که مواردی که ذیل عنوان افق ذکر شده بر اساس محتوا در مدیریت راهبردی در واقع چشم انداز^۲ بوده و با ادبیات منطبق با آن نگاشته شده است. همچنین در رابطه با تدابیر که در تعریف ارائه شده از سوی مرکز تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت نوعی اقدامات اساسی و راهکار تعریف شده که بیشتر به راهبرد^۳ می ماند در صورتی که اساسی بودن و ابزار تحول عملیاتی شدن گذار از وضع جاری به مطلوب آنها محل تامل است و به نظر پوشش کافی مسائل کلان کشور را ندارد یا تدبیر در برخی حوزه ها تام نمی باشد و پیوستگی آن با

نکته سوم در روش شناسی سند این که مقصود از ایرادات: معایب، نواقص و... و منظور از ابهامات در رعایت مبانی و انسجام مفهومی است که در مورد معایب با روش توصیفی و استدلال منطقی، پیشنهادهای جایگزین ارائه و در مورد نواقص نیز با روش اکتشافی فارغ از اهمیت و اولویت، تدبیر تکمیلی به شرح بندهای بعدی پیشنهاد می گردد.

۳. تکمیل افق بخش ۱

مردم ایران دیندار عموماً پیرو قرآن کریم، سنت پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) و با سبک زندگی و خانواده اسلامی ایرانی و روحیه جهادی، قانون مدار، پاسدار ارزش ها، هویت ملی و میراث انقلاب اسلامی، ... نظر به آنکه در آموزه های دین اسلام، دینداری نه صرفاً به ظواهر و مناسک بلکه به شاخصهای دیگری نظیر: راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، حسن خلق و ... تاکید شده و وابسته است و همچنین تبیین و ترویج اسلام نه فقط از طریق زبان بلکه به غیر از آن و بویژه توسط رفتار حاکمان جامعه دینی و اثبات کارآمدی نظام اسلامی ترسیم شده لذا تدابیر ذیل متناسب این افق به شرح زیر پیشنهاد می شود:

^۲ vision
^۳ strategy

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

- تاکید به تربیت اجتماعی و عمومی برای نهادینه شدن راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، حسن خلق
- دعوت به دینداری و تقویت آن از طریق اثبات کارآمدی نظام اسلامی و جلب رضایت مردم با حسن سلوک و عملکرد مدیران و مسئولان (در سلوک شخصی و عملکرد مدیریتی)

۴. تکمیل افق بخش ۳

ایران در آن زمان از تداوم رهبری فقیه عادل، شجاع و توانمند و ضمانت کافی برای سیاست‌ها، قوانین و نظامات مبتنی بر اسلام برخوردار است ...

در این راستا به بند ۲۰ تدابیر هم توجه داده می‌شود: التزام به رعایت اصول و قواعد اسلامی در غایت و ساختار تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها و نهادسازی‌های اقتصادی و مالی

لازم به ذکر است که نسبت وضع قوانین و مقررات با اسلام در ۲ حالت قابل ارزیابی است یکی حداقلی اینکه خلاف شرع نباشد و دیگر حداکثری آنکه موافق شرع باشد در این راستا تدبیر شماره ۶ پیشنهاد می‌گردد.

- تدوین مبانی و معیارهای انطباق قوانین با اسلام و توجه به جنبه‌های اثباتی موافقت با شرع علاوه بر جنبه‌های نفی مخالفت با شرع

همچنین در مواردی مشاهده می‌شود که قانون اساسی تکلیف به انطباق مقرراتی با اسلام نموده به عنوان نمونه در اصل ۱۰۵ قانون اساسی آمده که «تصمیمات شوراها نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد» لیکن ساختار و نهاد آن در عمل تشکیل و تاسیس نشده است لذا تدبیر شماره ۷ ارایه می‌شود.

- تکمیل و تاسیس نهادهای فقهی و نظارتی تطبیق مقررات، مصوبات و تصمیمات ساختارهای حاکمیت با موازین شرعی و حقوق عمومی

۵. تکمیل ادامه بخش ۳ افق

همچنان با اتکا به آرای عمومی از طریق مشارکت آزادانه مردم در انتخابات به دور از تهدید ثروت و قدرت و با بهره‌گیری نظاممند از مشورت جمعی نخبگان اداره می‌شود

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

از نواقص این بخش عدم تاکید به سرمایه اجتماعی ناشی از گسترش مشارکت جامعه برای رشد، عزت و استقلال ملی و عدم توجه به ارتقاء نوع و رتبه مشارکت و نفوذ به همه‌ی عرصه‌های زندگی (فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی) و از معایب انحصار مشارکت مردم و اتکاء به آرای عمومی فقط به انتخابات است. شرکت مردم در انتخابات در واقع از نوع مشارکت و کالتی (رتبه پایین) در عرصه‌های سیاسی می‌باشد و در سایر عرصه‌های مهم مشارکت و نظارت موثر و واقعی ندارند، ضمن آنکه نهادهایی مانند شوراهای شهر و روستا برای رسیدن به جایگاه مطلوب خود در قانون اساسی موانع جدی دارند، بنابراین افزودن ۲ تدبیر به شرح ذیل به تدابیر دیگر پیشنهاد میشود:

- زمینه‌سازی و گسترش مشارکت عمومی مردم در عرصه‌ی تصمیمات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی (از جمله طرحها و برنامه‌های شهری و منطقه‌ای)

- رفع موانع ایفای نقش شوراهای و التزام مجلس شورا در تدوین قوانین مورد نیاز در ۱۰ سال اول الگوی پیشرفت در تحقق جایگاه مطلوب و مفروض در قانون اساسی

۶. اصلاح تدابیر در راستای ادامه بخش ۱ و بخش ۲ و ۴ افق

از احساس امنیت، آرامش، آسایش، سلامت و امید زندگی در سطح برتر جهانی برخوردارند.

تا سال ۱۴۴۴ ایران به پیشتاز در تولید علوم انسانی اسلامی و فرهنگ متعالی در سطح بین‌المللی تبدیل شده و در میان پنج کشور پیشرفته جهان در تولید اندیشه، علم و فناوری جای گرفته و از اقتصادی دانش‌بنیان، خوداتکا و مبتنی بر عقلانیت و معنویت اسلامی برخوردار، و دارای یکی از ده اقتصاد بزرگ دنیا است. ..

در سال ۱۴۴۴ ایران از نظر سطح کلی پیشرفت و عدالت، در شمار چهار کشور برتر آسیا و هفت کشور برتر دنیا شناخته می‌شود و دارای ویژگی‌های برجسته جامعه اسلامی و خاستگاه تمدن نوین اسلامی ایرانی است.

البته اصلاح و تکمیل اصلی مورد نظر برای این افق بواسطه وجود نقص در نپرداختن به موضوع بصیرت و حکمت مورد نیاز جامعه اسلامی است.

بزرگترین سرمایه‌های یک جامعه با پیشینه و گروهیده به دین متعالی اسلام سرمایه‌های دانشی و میراث حکمی آن است که پس از انقلاب صنعتی و بواسطه ورود مدرنیسم در عرصه علم و عمل در کشور این سرمایه‌ها به کنار گذاشته یا از آنها فاصله گرفته

هشتمین کنگرس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

شد. هر چند تلاشها و نهضت‌هایی برای رجوع به آنها صورت گرفت - که بزرگترین و فراگیرترین آن انقلاب اسلامی است - اما از مطلوب بسیار دور بوده و راه همچنان در پیش است.

با ملاحظه این افقها که همگی به نوعی با موضوعات اندیشه، مهارت، علم و فناوری و بعضا با شاخصهای کشورهای بیگانه یا با مقیاس بین‌المللی سنجیده می‌شود جای خالی پرداختن به مقولات بصیرت و حکمت دیده می‌شود و تاثیر نگاه علم و مدیریت برون‌زا و رویکرد صرف صنعتی به دانش و در واقع نقص این بخش سند را در دایره شناخت‌شناسی برای الگوی پایه آشکار می‌نماید. البته به نوعی می‌توان مقوله کشف و احیاء سرمایه‌های حکمی و دانشی و کاربرد آن را در افق ۵ ملحوظ و تدبیر متناسب آن را بیان کرد منتها برای تعدیل رویکرد صرف صنعتی و فناوری موضوع دانش و شناخت در (همین افق) سند و تکمیل آن در لحاظ بصیرت و حکمت در این موضوع، افق به شرح ذیل اصلاح و تکمیل می‌شود:

- کلیه سرمایه‌های شناختی (بصیرت، حکمت، دانش زندگی و...) و مهارت‌های بومی را باروند افزایشی و در قالب مناسب احصاء، پالایش و احیاء کرده و به نحو کارآمد به بهره‌برداری عمومی رسانیده‌ایم.
- همچنین دو تدبیر در بحث بصیرت و حکمت به مجموعه تدابیر اضافه می‌شود:
- کشف، احیاء و ترویج سرمایه‌های حکمی نهفته در: آداب و آیین‌های راستین، الگوهای صحیح رفتاری گذشتگان و متون علمی و ادبی
- بسترسازی افزایش بصیرت و بینش جامعه و عبرت‌آموزی از وقایع و تجربیات کلان کشور
- ایجاد و تقویت روحیه پژوهشگری، دانش‌اندوزی و نوآوری (در میان تمامی فراگیران)
- شاخص‌های پیشرفت و عدالت در این رتبه بندی، ویژگی‌های برجسته جامعه اسلامی و بحث تمدن نوین مشخص و روشن نیست.

۷. تکمیل تدابیر در راستای بخش ۴ افق

در سال ۱۴۴۴ ه.ش مردم ایران ... با سبک زندگی و خانواده اسلامی ایرانی و روحیه جهادی، قانون‌مدار، پاسدار ارزش‌ها، هویت ملی و میراث انقلاب اسلامی، تربیت یافته به تناسب استعداد و علاقه تا عالی‌ترین مراحل معنوی، علمی و مهارتی و شاغل در حرفه متناسب‌اند.

با تقدم یا جایگزینی تدبیر تکمیلی زیر اصالت اشتغال به همسری و مادری به عنوان یک فعالیت چند بعدی مدیریت و پشتیبان خانواده، نیز به عنوان فعالیت ممتاز آموزشی و پرورشی تاکید می شود:

- اصالت بخشی به فعالیت مادری و همسری ضمن ارتقاء دانش و مهارت مورد نیاز آن

۸. اصلاح تدابیر ادامه بخش ۲ افق

تا آن زمان، سلامت محیط زیست و پایداری منابع طبیعی، آب، انرژی و امنیت غذایی با حداقل نابرابری فضایی در کشور فراهم شده؛ کشف منابع، خلق مزیت‌ها و فرصت‌های جدید و وفور نعمت برای همگان با رعایت عدالت بین نسلی حاصل شده است. فقر، فساد و تبعیض در کشور ریشه‌کن گردیده و تکافل عمومی و تأمین اجتماعی جامع و فراگیر و دسترسی آسان همگانی به نظام قضایی عادلانه تأمین شده است.

از آنجایی که کاربست شیوه زندگی مطلوب (رواج سبک زندگی اسلامی ایرانی) مستلزم بازشناخت و بازتولید دانش زندگی مناسب و معرفی الگوی متناسب (اسوه حسنه) است لذا با تاکید بر اولویت بخشی نسبت به تدبیر ۱، افزودن تدبیر زیر قابل توجه است:

- بازشناخت و بازتولید دانش زندگی و معرفی الگوی متناسب در بستر زمان معاصر

در این راستا بند ۱۰ تدابیر: اهتمام به احیا و توسعه نمادهای اسلامی ایرانی به ویژه در پوشش، معماری و شهرسازی با حفظ تنوع فرهنگی در پهنه سرزمین، نیازمند تحلیل و نقدی جدی است هم از جنبه شناخت‌شناسی معماری و شهرسازی و هم از جنبه روش‌شناسی اجرای آن. دوم آن که مولفه‌هایی مانند عدالت، وحدت، اندازه، نظم،... همچنین کارآمدی، کرامت، امنیت، تمایز، تعاون، مشارکت و... در اسلامی نمودن محیط نقش اولیه و اساسی داشته و معماری منظر، نمادهای هویتی، معماری داخلی و نماها در سطوح بعدی و به عنوان بخشی از کار (طراحی کالبدی) تحت تاثیر آن‌ها و با نقش کمتری خواهد بود.

سوم آن که همه‌ی جوانب معماری یا شهرسازی اسلامی ناب را در نظر نداشته و فارغ از موثر و کافی نبودن آن، با روح تعالیم اسلامی در ایجاد بستر آزادی و رشد جامعه به صلاح و خیر سازگاری ندارد. البته این به معنای نداشتن قانون، ضابطه یا استاندارد و تضعیف حاکمیت و نظارت نیست بلکه ابتدائاً توجه به وظایف حاکمیت در گسترش فرهنگ شهرنشینی و شهرسازی و آموزش حقوق و تکالیف مردم در این زمینه همزمان با قانونگرایی و ارزشمداری رفتار و عملکرد خود حاکمان و مدیران در

هشتمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیست و دوم و بیست و سوم خردادماه ۱۳۹۸

برنامه‌ریزی شهری و اقدامات شهرسازی و معماری است. البته نظام مدیریت و برنامه‌ریزی شهر و منطقه و توجه به هم پیوندی محیط، کالبد و جامعه و بررسی رابطه متقابل فرهنگ و محیط مستلزم بحث مستوفایی است که نوشتار دیگری را می‌طلبد که به بخشی از آن در پایان‌نامه اینجانب پرداخته شده است.

۹. فرآیند تمدن‌سازی

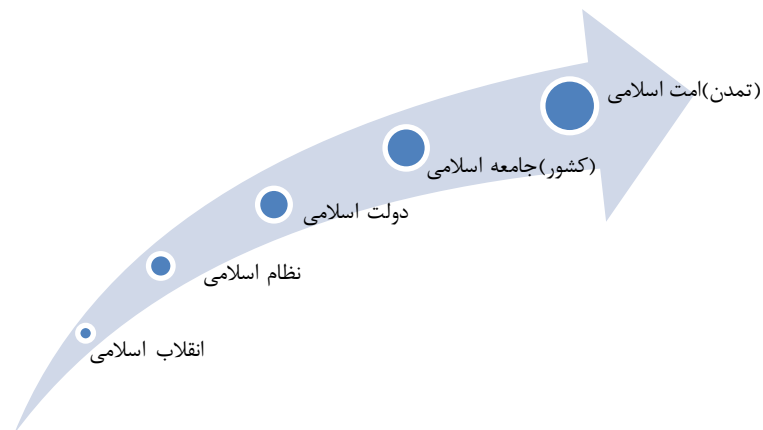
با توجه به مجموعه‌ی بیانات مقام معظم رهبری فرآیند تمدن‌سازی در ۵ مرحله صورت می‌پذیرد: «فرآیند تحقق هدفهای اسلامی، یک فرآیند طولانی و البته دشواری است. به طور نسبی انسان به آن اهداف نزدیک می‌شود؛ اما تحقق آن‌ها، بسیار طولانی است. قدم اول که پُرهیجان‌تر و پُرسروصداتر از همه است، ایجاد انقلاب اسلامی است. کار آسانی نبود؛ لیکن این آسان‌ترین است. قدم بعدی، ترتیب نظام اسلامی بر انقلاب اسلامی است؛ یعنی ایجاد نظام اسلامی، که گفتیم نظام اسلامی، یعنی هندسه‌ی عمومی جامعه، اسلامی بشود؛ که این هم شد. قدم بعدی - که از این‌ها دشوارتر است - ایجاد دولت اسلامی است. دولت نه به معنای هیئت وزیران؛ یعنی مجموعه‌ی کارگزاران حکومت؛ یعنی من و شما. ما باید به معنای واقعی کلمه، در درون این نظام اسلامی، اسلامی شویم. این مشکل‌تر از مراحل قبلی است... بعد از این مرحله، مرحله‌ی تالو و تشعشع نظام اسلامی است؛ یعنی مرحله‌ی ایجاد کشور اسلامی.»^۴ همچنین می‌فرمایند: «یک زنجیره‌ی منطقی وجود دارد؛ ... حلقه‌ی اول، انقلاب اسلامی است، بعد تشکیل نظام اسلامی است، بعد تشکیل دولت اسلامی است، بعد تشکیل جامعه‌ی اسلامی است، بعد تشکیل امت اسلامی است؛ این یک زنجیره‌ی مستمری است که به هم مرتبط است.»^۵ یا فرموده اند: «ما یک انقلاب اسلامی داشتیم، بعد نظام اسلامی تشکیل دادیم، مرحله‌ی بعد تشکیل دولت اسلامی است، مرحله‌ی بعد تشکیل کشور اسلامی است، مرحله‌ی بعد تشکیل تمدن بین‌الملل اسلامی است. ما امروز در مرحله‌ی دولت اسلامی و کشور اسلامی قرار داریم؛ باید دولت اسلامی را ایجاد کنیم.»^۶

۴. بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۸۰/۹/۲۱ :

۵. بیانات در دیدار دانشجویان کرمانشاه ۱۳۹۰/۷/۲۴

۶. بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۸۳/۸/۶

نمودار شماره (۳): فرآیند و زنجیره تحقق تمدن و اهداف اسلامی

ماخذ : نگارنده بر گرفته از بیانات مقام معظم رهبری (۱۳۹۳)

مقام معظم رهبری در ارزیابی وضعیت موجود، کشور را در مرحله سوم دانسته‌اند و بارها بر تلاش کارگزاران نظام و دولت (مجموعه حاکمیت) برای رسیدن به کمال و گذار از دولت اسلامی و شروع مرحله شکل‌گیری جامعه اسلامی تأکید و مطالبی تبیین نموده‌اند.

۱۰. نتیجه‌گیری

به عنوان جمع‌بندی می‌توان گفت بخاطر تنوع موضوعی افق‌ها و تخصص‌های مورد نیاز تدابیر هر یک، بهتر است که خروجی هر یک از اندیشکده‌ها با اتقان و اتفاق نظر و در فرآیند تعاملی نخبگان و جامعه به تولید الگوها و اسناد بیانجامد. به هر روی آنچه که در این نوشتار به صورت نقد، تکمیل و تحلیل ارایه گردید بر اساس سند پیش‌نویس موجود و با حفظ کلیت و ساختار متن پس از پایان کار بوده یعنی محصول کار بدون ارزیابی فرآیند و مواد اولیه تحلیل شده است. بدیهی است به منظور ارزیابی همه جانبه علاوه بر خود محصول (سند)، ارزیابی روش‌شناسی تولید این سند؛ میزان اعتبار تلقی سند به عنوان الگو و احراز معیارهای آن؛ اسناد پشتیبان؛ تبارشناسی فکری، علمی و عملی دانشمندان و دست‌اندرکاران تدوین سند و ... نیاز به ارایه اطلاعات مربوط دارد. در آخرین پیشنهاد می‌شود نهاد متولی تدوین الگو (مثلاً برای ویرایش نهایی افق شماره ۹ با جلب همکاری اندیشکده امور اجتماعی، اندیشکده آمایش سرزمین و اندیشکده مسکن، معماری و شهرسازی) ضمن استفاده از بدنه کارشناسی

هشتمین کنگره الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پیشرفت؛ پیشرانها، چالشها و الزامات تحقق؛ بیت و دوم و بیت و سوم خردادماه ۱۳۹۸

دستگاه‌های مربوط و ایجاد هماهنگی بین آنها با ظرفیت بالای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در تمدن‌سازی اسلامی، بتوان حرکت تحقق چشم‌انداز کشور و تکامل انقلاب اسلامی تا (تمدن) امت اسلامی را تسهیل نمود.

مراجع

- (۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ، (۱۳۵۸)
- (۲) سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران ، (۱۳۸۴)
- (۳) پیش نویس الگوی پایه پیشرفت اسلامی ایرانی، (۱۳۹۷)
- (۴) توسلی، وحید. (۱۳۹۱). بررسی نظام برنامه‌ریزی شهر و منطقه در افق چشم‌انداز با تاکید بر دو مفهوم هویت و مشارکت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز ، تهران.
- (۵) نقی‌زاده، محمد. (۱۳۸۶) ادراک زیبایی و هویت شهر (در پرتو تفکر اسلامی) ، سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان، اصفهان.
- (۶) نقی‌زاده، محمد. (۱۳۸۵) معماری و شهرسازی اسلامی (مبانی نظری) ، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اصفهان ، انتشارات راهیان ، اصفهان .
- (۷) همایون، محمدهادی. (۱۳۹۱). تاریخ تمدن و ملک مهدوی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) و پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- (۸) گلکار، کورش. (۱۳۹۰). آفرینش مکان پایدار، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی
- (۹) <http://farsi.khamenei.ir/keyword-content?id=۳۰۵۹> . بیانات در دیدار کارگزاران نظام ۱۳۸۳/۸/۶